

TERENSKO PROUČEVANJE PRSTI

Blaž Repe in Dražen Perica: Terensko proučevanje prsti. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2022, 193 str.

Učbenik »Terensko proučevanje prsti v pokrajini« avtorjev dr. Blaža Repeta in dr. Dražena Perice je izdal Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, izšel pa je pri Znanstveni založbi Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani leta 2022 z naklado 300 izvodov. Kot je razvidno že iz naslova, se v prvi vrsti osredotoča na terensko proučevanje ter spoznavanje različnih tipov prsti, njihovih lastnosti in razprostranjenosti v pokrajini. Kot tak razkriva vpogled v samo metodologijo terenskega proučevanja prsti – bogatega sveta, ki se nahaja neposredno pod našimi stopali in predstavlja enega ključnih, a vse pre pogosto prezrtih naravnih virov.

Učbenik je sestavljen iz petih poglavij s številnimi podpoglavji, ki si sledijo v smiselnem zaporedju. Obsega 193 strani. Bogatijo ga številne domiselne, kakovostne, vizualno in didaktično dovršene, večinoma avtorske barvne slikovne ter druge priloge, ki predstavljajo pomembno dopolnitev, podkrepitev in popestritev besedila. V

učbeniku bomo tako našli kar 182 enot slikovnega gradiva ter 5 preglednic. Dodatno je opremljen še s slovarčkom osnovnih pojmov in uporabljenih kratic.

V uvodnem poglavju (Uvod) je podrobneje predstavljeno terensko proučevanje kot ena izmed ključnih in najbolj plastičnih metod in tehnik spoznavanja prsti vključno z njegovim namenom in različnimi vrstami terenskega dela. V drugem poglavju (Načrtovanje terenskega dela in priprava nanj) nas učbenik uvede v načrtovanje in pripravo na terensko proučevanje, kar je še posebej pomembno tako za varno izvedbo terenskega dela kot tudi za doseg zastavljenih ciljev terenskega proučevanja prsti. V tretjem poglavju (Pripomočki za terensko delo) so sistematično predstavljeni in opisani ključni pripomočki, ki se pri terenskem proučevanju prsti uporabljajo, hkrati pa so predstavljeni tudi pripomočki za odvzem prsti z namenom izvedbe morebitnih nadaljnjih laboratorijskih analiz.

Osrednji del učbenika predstavlja četrto poglavje (Delo na terenu s pomočjo izkopa profilne jame). V njem so uvodoma predstavljene večine prepoznavanja pedogenetskih dejavnikov na proučevanem območju, ki vplivajo na nastanek, razvoj, lastnosti in razprostranjenost različnih tipov prsti. Nadalje so podrobno predstavljeni metodološki postopki terenskega proučevanja in spoznavanja različnih lastnosti prsti ter njihovih horizontov. Posebno podpoglavje pa je namenjeno principu sodobne klasifikacije in poimenovanja različnih prsti po načelih mednarodne WRB klasifikacije, kar je ključno z vidika mednarodne primerljivosti slovenskih tipov prsti. V zaključnem, petem poglavju (Po terenskem delu) nas učbenik seznani s številnimi možnostmi sinteze terensko in laboratorijsko zbranih podatkov o prsteh in njihovega povezovanja v nova geografska, pedološka in pokrajinska spoznanja, kar je nenazadnje namen pedogeografskega terenskega proučevanja.

Ob koncu učbenika se nahaja razdelek s prilogami, kjer poleg terenskega opisnega lista, praktičnih slikovnih primerov klasifikacije prsti in slikovne predstavitve ključnih terenskih pripomočkov najdemo tudi osnovne informacije o tako imenovanih indikatorskih rastlinah. Slednje nakazujejo na rastiščne razmere, ki so v veliki meri pogojene ravno s specifičnimi lastnostmi prsti. S tem sta avtorja (kljub nekaterim objektivnim omejitvam, na katere opozorita) k metodologiji terenskega proučevanja prsti smelo vključila tudi relevantne fitogeografske elemente pokrajine ter jo na ta način še dodatno obogatila.

Učbenik Terensko proučevanje prsti v pokrajini je vsebinsko zaokrožena in strokovno dovršena celota, ki bralca sistematično in celostno vodi prek ključnih etap kompleksnega pedogeografskega terenskega spoznavanja in proučevanja prsti kot enega izmed sestavnih delov pokrajine. Poleg tega nudi temeljne informacije o pedogenetskih dejavnikih in procesih, katerih poznavanje je neobhodno potrebno za terensko proučevanje prsti na univerzitetni ravni. Prst obravnava kot enega izmed pokrajinotvornih dejavnikov, kot so matična podlaga, relief, vodovje, rastje in družba, ki so v času in prostoru medsebojno povezani ter v nenehnem součinkovanju, katerega rezultanta je tudi geneza prsti v najširšem smislu. V luči tega je ena izmed ključnih

prednosti in uporabnih vrednosti učbenika ta, da bralcu z didaktično dovršeno osvetlitvijo metod in tehnik terenskega proučevanja ter spoznavanja prsti omogoča boljše poznavanje in razumevanje pokrajine kot celote, kar pa je hkrati skupni imenovalec domala vseh geografskih proučevanj.

Učbenik Terensko proučevanje prsti v pokrajini je aktualen, saj nudi vpogled v stanje na področju sodobnega terenskega proučevanja prsti kot tudi njihove klasifikacije in poimenovanja ter v tem smislu predstavlja malo terminološko in metodološko zakladnico. Na enem mestu združuje spoznanja ključnih tujih in domačih avtorjev ter vodilnih inštitucij na tem področju, kar je med drugim razvidno tudi iz bogatega in aktualnega seznama virov in literature, iz katerih sta avtorja črpala.

Potencialni bralci učbenika so predvsem študenti geografije ter študenti nekaterih drugih prostorskih ved (pedologija, krajinska arhitektura, agronomija, gozdarstvo, arheologija, geologija itd.) na ljubljanski in drugih univerzah pri nas, ki se posredno ali neposredno ukvarjajo tudi s prstmi. Učbenik pa bo kljub temu, da je v osnovi napisan za univerzitetno raven, zagotovo dobrodošel pripomoček tudi za marsikaterega učitelja geografije na osnovni in srednji šoli, saj bo lahko iz njega črpal številna nova spoznanja in ideje za delo z učenci ali dijaki.

Pričujoči učbenik je prepotrben študijski in didaktični temelj, saj zapolnjuje vrzel, ki je pri nas na področju terenskega proučevanja prsti in pedogeografije nasploh vladala vse predolgo. Zadnji univerzitetni učbenik s področja pedogeografije z naslovom »Pedogeografija« avtorja dr. Franca Lovrenčaka je namreč izšel že v prejšnjem tisočletju in tudi aktualni terenski priročnik z naslovom »Terensko proučevanje prsti« avtorice ddr. Ane Vovk je po mnogih letih potreben korenite prenove. Z novim učbenikom bodo generacije študentov geografije in nekaterih ostalih prostorskih ved na Univerzi v Ljubljani in drugih univerzah pridobile še en kakovosten univerzitetni učbenik, ki bo predstavljal nepogrešljiv študijski pripomoček.

Tajan Trobec

GEOGRAFSKO RAZISKOVANJE SLOVENSKE ISTRE 1

Gregor Kovačič (urednik): Geografsko raziskovanje slovenske Istre 1. Koper, Založba Univerze na Primorskem, 2022, 208 strani.

*Slovensko znanstveno zbirko za humanistiko (SZZH) izdaja Založba Univerze na Primorskem z namenom spodbujanja izvirnih pristopov, komparativnih študij s področja humanistike in družboslovja ter kritičnega razmišljanja predvsem o slovenskem in vzhodnoevropskem prostoru. Monografija *Geografsko raziskovanje slovenske Istre 1**